

ACORDUL CU SUBSTANTIVELE COLECTIVE

✎ Aurelia NĂSTASE

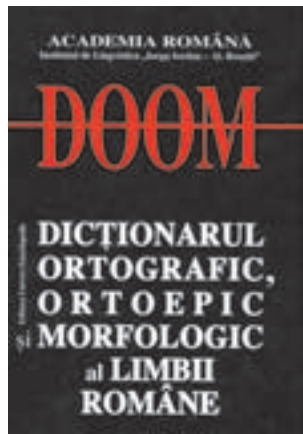
Substantivele colective se referă la „ansambluri de unități” (*Gramatica limbii române*, 2005, I, Cuvântul, Editura Academiei Române, p. 109): *buchet, colecție, grup, haită, pădure, popor, turmă*. Ele semnifică o pluralitate, dar au forme atât de singular, cât și de plural.

Nu se constată oscilații între folosirea singularului și a pluralului, la acordul predicatului cu substantive colective subiect la singular, precum *armată, familie, majoritate, minoritate, mulțime*, atunci când înțelesul acestor cuvinte nu este precizat prin atribute prepoziționale la plural, ca *armată de percepatori, familie de lăutari, majoritate de alegători, minoritate de critici, mulțime de binefăcători*.

Când lipsește o asemenea determinare, verbul predicat are mereu forma de singular: *Armata este o instituție a statului. Familia își cinstește*

Limba română este patria mea.

Nichita Stănescu

strămoșii. Majoritatea își impune voința. Minoritatea se supune majorității. Mulțimea ascultă discursul.

Atunci când apar precizările menționate, dacă se respectă regula gramaticală a acordului predicatului cu subiectul, enunțurile se construiesc cu forma de singular a verbului predicat, corespunzătoare formei de singular a substantivului subiect: *Un grup de susținători a umplut stadionul. O familie de pictori locuiește în acest bloc. O majoritate de deputați a blocat adoptarea legii. O minoritate de reclamanți a năvălit în clădire. O*

mulțime de cărți a fost prezentată cititorilor.

mulțime de cărți a fost prezentată cititorilor.

În aceleași situații însă se poate aplica și o variantă a regulii acordului, care admite ca, „prin atracție” (*Gramatica...*, cit., II, *Enunțul*, p. 354-355), verbul predicat să aibă formă de plural, după pluralul atributului: *Un grup de susținători au umplut stadionul. O familie de pictori locuiesc în acest bloc. O majoritate de deputați nemulțumiți au blocat adoptarea legii. O minoritate de reclamanți au năvălit în clădire. O mulțime de cărți au fost prezentate cititorilor.*

Se face așadar acordul fie cu substantivul subiect, fie cu substantivul atribut.

„Acordul prin atracție” nu se justifică în cazurile în care substantivele colective nu sunt determinate de articolul nehotărât *un* sau *o*, ci de numeralul adjectival omonim, întrucât unor asemenea enunțuri, al căror verb predicat poate avea formă de singular doar prin eroare atât gramaticală, cât și logică, le corespund variante cu subiect la plural, precum: *Două grupuri de susținători au umplut stadionul. Două familii de pictori locuiesc în acest bloc.*

INTER ARMA SILENT MUSAE

EFECTUL DE CUNOAȘTERE

✎ General de brigadă (r) dr. Gheorghe VĂDUVA

Oamenii sunt ființe sensibile și complexe. Desigur, și complicate. Dar, mai ales, complexe. Râd, plâng, urăsc, iubesc, creează, inventează, construiesc, distrug, dispar, apar, se ascund, ies în relief, se războiesc, se pacifică, trăiesc în lumi suprapuse, în lumi unice, dar și în lumi paralele, cred, se îndoiesc, ascultă, meditează, uimesc și se uimesc. Uneori, neagă evidența, alții se implică prea mult, chiar dacă fac pe... neimplicații sau pe indiferenții. Pentru că omul nu poate fi niciodată neimplicat sau indiferent. Omul este cea mai receptivă ființă de pe planetă. El vede lumea cu miliarde de ochi, o distruge și o reconstruiește în sensibil și abstract, în cuvânt și în gând. Nimic din ceea ce există în lumea reală și în cea virtuală nu scapă capacităților cognitive ale omului. Omul este un factotum al cunoașterii. Oricine ar fi și oriunde s-ar afla, el, omul, trebuie să știe, să vadă, să analizeze, să emită judecăți interogative, dubitative, asertorice, problematice, apodictice, să-și facă o idee, să-și pună întrebări, să-și formuleze probleme, să emită și să verifice ipoteze... Adică să cunoască, să înțeleagă, să se implice. El, omul oamenilor, poartă, toată viața, crucea implicării. Crucea căutării. Crucea cunoașterii. El nu aleargă, cum s-ar crede, doar după averi, după bani, după glorie, după putere. Omul aleargă după cunoaștere. Singura care generează adevărata și unica putere umană este cunoașterea. Puterea cea adevărată este aproape în exclusivitate, un efect al cunoașterii. Tot timpul, oamenii fac efortul de a cunoaște, tot timpul cunosc și totdeauna sunt nemulțumiți de ceea ce cunosc și, mai ales, de ceea ce nu cunosc, de limitele cunoașterii și, de aceea, ies mereu din ele. Nu pentru a evada din cunoaștere, ci pentru a explora necunoscutul.

Odinioară, corăbierii europeni căutau Indiile. Cel puțin, așa se spune. Dar noi știm că nu căutau numai Indiile, adică aurul și bogățiile acestor locuri pline de tot felul de comori care inflamau imaginația cutezătoare a regilor, războinicilor, armatorilor și navigatorilor, ci și drumurile care duceau într-acolo, spre acel necunoscut, cu toate cele ce aparțin drumurilor, adică acestor

purtători de pași prin cunoscut și prin necunoscut spre necunoscut. Lucian Blaga numea această căutare cunoscută sau necunoscută în și prin lumi necunoscute, această intruziune în mister, *cunoaștere luciferică*. Pentru că ea înseamnă plonjare în mister. În necunoscut. În risc. Cu cât cunoști mai mult un lucru, cu atât îl cunoști mai puțin. Cu cât îl cunoști mai puțin cu atât vrei să-l cunoști mai mult. Cunoașterea este adevărata esență umană. Toate celelalte sunt efemerități.

Această aserțiune este valabilă nu numai pentru corăbierii de ieri, pentru yankeii care se războiau cu indienii, pentru conchistadorii care-i spulberau pe incași și pe azteci, care se uimeau de Tiahuanaco – orașul bolivian, cu lespezi de șase tone, de la 4.000 de metri altitudine de lângă legendarul lac Titikaca –, sau de Machupichu – orașul incaș dintre două creste, situat la 2.430 metri altitudine și ținut secret preț de câteva secole –, ci și pentru noi, cei de azi, care, la fel ca înaintașii noștri de atunci, cutreierăm lumea. Unii, înarmați cu puștii și cu tot felul de tunuri, alții, cu camere de luat vederi sau doar cu un carnețel și un stilograf. Unii, pentru a scoate această lume din conflictualitate și a o supune noilor legi ale... noilor armonii universale, alții, doar pentru a o cunoaște. Mai exact, și pentru a o cunoaște. Pe toate teatrele de operații pe unde am fost – Somalia, Transnistria, Angola, Bosnia, Irak, Afganistan –, am simțit, dincolo de coordonatele foarte concrete și foarte exacte ale mandatului forțelor aflate acolo, ale misiunilor pentru care ostașii păcii – căștile albastre –, sau ai războiului – căștile de toate culorile, de la verde la kaki mozaicate – se aflau acolo, acel necunoscut care se cerea cunoscut, acea lume care-și dezvăluia, ca o fereastră în plină iarnă și în plină beznă, lumina tremurătoare a unor clipiri ce veneau din străfunduri de istorie aparent liniștite, dar semnificativ tulburate.

Dincolo de dramele și neregulile care impuneau prezența unor forțe militare sau civil-militare, pentru gestionarea crizei și oprirea ostilităților, se derulau, esențializate, fractalii remanenți ai secolelor spulberate de prezent și chiar de viitor, urmele lor întortocheate, misterele ce nu se lăsau încă dezlegate, legendele ce nu puteau fi povestite la gura sobelor inexistente, uraganele pustiitoare, tragediile neterminate, fericirile ciobite, ruinele acoperite de nisipurile mișcătoare ale istoriei și ale vieții... Era un parfum de mușcăi, o pală de vânt unduitoare ca undele deșertului, ca slujbele de odinioară din bisericile kosovare sau din moscheile bosniace. Un parfum misterios, ce se descifra cu lumina gândului și a minții, și nu doar cu simțurile noastre comune. Am înțeles, de fiecare dată, că experiența dobândită de acești oameni care se duc în misiuni nu doar pentru cei câțiva dolari care le pot ameliora mai mult sau mai puțin semnificativ condiția materială, sau pentru că așa le-o cere datoria lor de ostași, ci mai ales pentru chemarea acestui univers al cunoașterii profundizimilor, al cunoașterii lumii este unică, foarte complexă și trăită cu maximum de intensitate. Chiar dacă, acolo, în acele teatre de operații, nu sunt hoteluri elegante, minuni ale civilizației tehnologice, ci doar suferință, uneori chiar moarte, efectul de cunoaștere este fundamental în viața soldatului războaielor păcii, în formarea lui ca ultim apărător al valorilor inegalabile ale acestei lumi deosebit de trecătoare și de nerecunoscătoare, dar ultima pe care o știm, în care trăim și pe care o iubim.

Privește spre cer și vezi!

✎ Căpitan-comandor Ștefan POPA

A devenit ceva obișnuit, în ultimul timp, ca revista Cer Senin, editată de Statul Major al Forțelor Aeriene, să ne încante nu doar prin designul deosebit, ci mai ales prin calitatea articolelor sale. Este și cazul editorialului semnat de căpitan-comandorul Ștefan Popa, redactorul-șef al publicației, în numărul 2(97)/2008, recent apărut, pe care-l reproducem integral.

În urmă cu peste 3.000 de ani, Elihu, un bărbat înțelept din Orientul Apropiat, a spus: *Privește spre cer și vezi! Ai contemplat vreodată cerul într-o noapte senină? Ar trebui s-o facem cu toții. Cu ochii liberi nu putem observa decât 5.000 de stele. Dar galaxia noastră, numită și Calea Lactee, numără peste o sute de miliarde de stele. Și câte galaxii mai există încă! Astronomii afirmă că sunt miliarde de galaxii.*

În zilele noastre, oamenii copleșiți de preocupările și grijile zilnice, luați de curentul haosului și neantului, uită să mai privească cerul. Poate și pentru că verticalitatea cere, de multe ori, ostenește peste puterile ființei umane. Sau, poate suntem prizonierii erei informației. Aceasta cople-

ștește, timpul aleargă, ...iar prezentul apasă. Și astăzi, din fericire, mai sunt oameni care reușesc să țină mintea trează și privirea spre cer, și aceasta datorită, în mare parte, profesiei lor, care cere o anumită vocație. Printre aceștia se numără și aviatorii.

Piloții sunt creați de divinitate mai mult pentru cer decât pentru pământ, de aceea ei mai sunt numiți și oamenii cerului. Osteneala pilotului care brânzează înaltul cerului, odată ajuns acolo sus, este răsplătit din belșug, din bună-tatea și fericirea dumnezeirii. Când ajungi să vezi și să cunoști cerul, să te hrănești cu parfumul frumuseții depline și să te prinzi în horă cu norii care te însoțesc, să admiri cu uimire panorama de vis a unei văi

acoperite de un ocean verde și pe cea a munților încărcăți de zăpadă, când simți și trăiești clipe de nedescris, nici o glorie a pământului, nici cel mai bun prieten, nici cea mai mare iubire, nimic din toate aceste lucruri nu mai prezintă importanță pentru tine în acele momente, căci trăiești clipele veșniciei. Nu de puține ori, omul cerului rămâne fără cuvinte la întrebarea: Ce ai văzut acolo, sus...? Tăcere, tăcere, ...taină fără sfârșit.

În pilot, societatea modernă regăsește în cele din urmă vechiul pact teosofic care a compensat întotdeauna puterea prin asceză, plătind divinității cu moneda *fericirii* umane. Așa că pilotul este într-o situație care comportă în atât de mare măsură un aspect vocațional, încât ea însăși este prețul unor macerări prealabile, al unor demersuri inițiatice, menite să-l pună la încercare pe ucenic (trecerea prin camera de altitudine, prin cea de centrifugare...). Talentul pentru zbor se șlefuește, dar nu se câștigă, poate, cel mult, sporește prin studiu; cu el te naști. Cât despre puterea de a îndura, ni se spune că, așa cum se petrec lucrurile în orice inițiere, ea nu este de ordin fizic: triumful asupra încercărilor prealabile este, la drept vorbind, rodul unui dar spiritual. Iar piloții sunt dotați pentru zbor așa cum alții sunt chemați de Dumnezeu pentru a-l sluji.